

Sygn. akt ***INs 336/12***

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2015 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Mirosława Kurek-Będkowska

Protokolant: Beata Olewińska

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2015 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie

sprawy z wniosku ***J. B.***

przy udziale (...) ***Spółki Akcyjnej Oddziału w W.***

o ustanowienie służebności przesyłu

p o s t a n a w i a :

I. oddalić wniosek;

II. zasądzić od wnioskodawczyni J. B. na rzecz uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej Oddziału w W. kwotę ***257 zł*** tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III. nakazać wnioskodawczyni J. B. uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie kwotę ***1 084,82 zł*** tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt INs 336/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. B. wniosła o ustanowienie na stanowiącej jej własność nieruchomości położonej w P., obejmującej działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), na rzecz każdorazowego właściciela urządzenia przesyłowego w postaci linii energetycznej zlokalizowanej na tej działce, służebności przesyłu, według oznaczeń, które znajdują się na mapie sporządzonej przez powołanego przez Sąd biegłego geodetę, a także zasądzenie od uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. na jej rzecz kwoty 450 000 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie tej służebności.

Na uzasadnienie wniosku wskazała, że jest właścicielem opisanej w żądaniu wniosku nieruchomości, a przez teren tej nieruchomości przebiega linia energetyczna należąca do uczestniczki postępowania. Podała, że ze względu na koszt oraz brak interesu publicznego w likwidacji lub przesunięciu tej linii energetycznej zasadne jest unormowanie stanu prawnego poprzez ustanowienie służebności przesyłu, do czego wzywała uczestniczkę postępowania. Podała także, że uczestniczka postępowania nie mogła zasiedzieć tej służebności, albowiem do 1990 roku zasiedzenie służebności mogło nastąpić tylko na rzecz Skarbu Państwa, a przy tym uczestniczka postępowania nie udowodniła, iż prawo to zostało na nią przeniesione przez Skarb Państwa.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania wniosła o oddalenie wniosku w całości, obciążenie wnioskodawczyni kosztami postępowania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 257 zł.

Motywuując swoje stanowisko uczestniczka postępowania przyznała, że na spornej nieruchomości posadowione są następujące urządzenia energetyczne: napowietrzna linia energetyczna 110 kV, S-217-218 Ś.-P., wybudowana w 1961 roku, słupowa stacja transformatorowa z R-616-11 oraz zasilana z tej stacji linia kablowa niskiego napięcia. Wskazana linia kablowa została przy tym wybudowana przez 1945 rokiem i przejęta przez uczestniczkę na podstawie dekretu z dnia 08 marca 1946 roku o majątkach opuszczonych i ponemieckich (Dz. U. nr 13, poz. 87 z późn. zm.), zaś w 1983 roku była remontowana. Stacja transformatorowa została natomiast wybudowana w 1967 roku i remontowana w 2009 roku. Zarzuciła następnie, że co do tych urządzeń przesyłowych nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, skoro z opisanego urządzenia jej poprzednicy prawni korzystali, od co najmniej 50 lat, a tym samym działali w dobrej wierze. Następnie wskazała, że spółka powstała w kwietniu 2004 roku z połączenia spółek prawa handlowego, stanowiących własność Skarbu Państwa, a nie państwowych zakładów energetycznych. (...) SA jest natomiast następcą prawnym byłego Zakładu (...) SA, który powstał z przekształcenia byłego przedsiębiorstwa państwowego. Podkreśliła, że bezspornym pozostaje, że do dnia 01 lutego 1989 roku, będąc zarządcą mienia państwowego, nie wykonywała żadnych praw dla siebie, tylko na rzecz Skarbu Państwa. Podała, że nie zmienia to jednakże faktu, że korzystanie z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadziło do zasiedzenia tej służebności przez Skarb Państwa. Nadto podniosła, że przejście posiadania nastąpiło w trybie art. 176 § 1 k.c., w konsekwencji zatem może zaliczyć okres samoistnego posiadania Skarbu Państwa przed 01 lutego 1989 roku. Zaznaczyła również, że nawet zakładając, iż termin zasiedzenia służebności zaczął biec dopiero od dnia 01 lutego 1989 roku oraz mając na uwadze jej dobrą wiarę, zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 01 lutego 2009 roku. Poza podniesionym zarzutem zasiedzenia zakwestionowała także samo żądanie ustanowienia służebności przesyłu oraz wysokość żądanego wynagrodzenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni J. B. jest właścicielką nieruchomości położonej w P. składającej się z zabudowanych działek gruntu numer (...), dla której Sąd Rejonowy w Dzierżonowie Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Dowód: kserokopia odpisu zwykłego księgi wieczystej nr (...) – k. 14-16.

Nad działką nr (...) znajdują się przewody dwutorowej linii napowietrznej S-217/281.

Na działce nr (...) zlokalizowana jest natomiast parterowa murowana stacja transformatorowa 20/0,4 kV o numerze ruchowym R-616-11 zasilanej po stronie 20 kV linią kablową. Kabel 20 kV prowadzony jest przy tym przez obie działki wnioskodawczyni. Ponadto we wspólnym wykopie z kablem 20 kV prowadzone są kable niskiego napięcia K-1, K-2 i K-3 do zasilania stacji transformatorowej R-616-11.

Dwutorowa linia 110 kV S-217/281 relacji Ś. - P. została wybudowana 1961 roku. W dniu 02 czerwca 1961 roku, została oddana do eksploatacji. Drugi tor tej linii został natomiast wybudowany w 1963 roku, przy czym odbiór końcowy miał miejsce w dniu 31 sierpnia 1965 roku. Kolejne remonty tej linii przeprowadzono w latach 80-tych, 90-tych, a następnie w roku 2006.

Z kolei kabel zasilający stację transformatorową został ułożony wraz z wybudowaną stacją transformatorową w 1967 roku. Stacja ta była remontowana w roku 2008.

W dniu 29 grudnia 1976 roku potwierdzono przyjęcie do użytkowania tej dwutorowej linii oraz stacji transformatorowej przez ówczesny Zakład (...). Linia i stacja zostały zaewidencjonowane i przyjęte na stan przedsiębiorstwa energetycznego jako środek trwałe.

Przedmiotowe urządzenia energetyczne są w dalszym ciągu użytkowane przez uczestniczkę postępowania.

Obecnie oględziny linii napowietrznej oraz stacji dokonuje się raz do roku. Przeglądy stacji wykonuje się raz na 5 lat.

Dowód:

- kserokopia wypisu i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania terenu z dnia 27 maja 2011 roku – k. 7-9;
- kserokopia wyrys z miejscowego planu zagospodarowania terenu i z mapy ewidencyjnej Starostwa Powiatowego w D. – k. 12-13;
- protokół przyjęcia do eksploatacji wstępnej linii 110 kV Ś.-P. – k. 32;
- protokół odbioru linii 110 kV Ś.-P. z dnia 02 czerwca 1961 roku – k. 33;
- wyciąg z książki paszportu linii – k. 34;
- wyciągi z ewidencji środków trwałych – k. 42 i 44;
- protokół końcowego odbioru robót z dnia 15 maja 2009 r. k. 45-46;
- ogólna charakterystyka linii napowietrznej 110 KV, ogólna charakterystyka linii napowietrznej 110 kV, S-281, protokół odbioru linii 110 kV Ś.-P. (aktualnie S-217) z dnia 02 czerwca 1961 roku, protokół przyjęcia do eksploatacji wstępnej linii 110 kV Ś.-P., projekt techniczno-roboczy zabudowy drugiego toru linii 110 kV Ś. - P. z odgałęzieniem do Ś., protokół z posiedzenia Rady (...) Zespołowej Pracowni z dnia 06 grudnia 1963 roku, protokół końcowy zabudowy drugiego toru linii 110 kV Ś. - P. z dnia 31 sierpnia 1965 roku- k. 414-427;
- pisemna opinia biegłego sądowego K. B. z dnia 26 lipca 2013 roku – k. 132 – 146;
- pisemna opinia biegłego sądowego R. G. z dnia 19 sierpnia 2014 roku – k. 348-391.

W związku z przebiegającą nad terenem wnioskodawczyni linią elektroenergetyczną 110 kV, dla prowadzenia prawidłowej eksploatacji tej linii ustalono szerokość pasa przesyłu o wymiarze 42 m po 21 m w obie strony od osi linii.

Z kolei działka nr (...) w całości wydzielona dla eksploatacji stacji transformatorowej R-616-11, w związku, z czym strefę służebności należy określić na 32 m². Dodatkowo na działce nr (...) należy ustalić służebność związaną z dojazdem do stacji, przy czym szerokość jezdni nie może być mniejsza niż 3 m.

Ułożenie linii kablowej w gruncie skutkuje natomiast koniecznością ustalenia szerokości pasa przesyłu dla linii kablowej 20 i 0,4 kV. Szerokość tego pasa gruntu niezbędnego do ustanowienia służebności przesyłu na działce numer (...) wynosi 3,70 m po 1,85 m w obie strony od osi linii kablowej.

Tak zaproponowany pas służebności konieczny jest dla prawidłowej obsługi linii energetycznej i jej urządzeń, zapewniając przedsiębiorcy przesyłowemu możliwość dokonywania okresowych konserwacji linii, jej ewentualnych modernizacji oraz dokonywania napraw w przypadku awarii.

Jednorazowa wartość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu dla istotnych urządzeń energetycznych przebiegającej nad i przez działki wnioskodawczyni wynosi zaś kwotę 9 299 zł.

Dowód:

- pisemna opinia biegłego sądowego K. B. z dnia 26 lipca 2013 roku – k. 132 – 146;
- pisemna opinia biegłego sądowego R. G. z dnia 19 sierpnia 2014 roku – k. 348-391.

Właścicielem wskazanych urządzeń energetycznych był Skarb Państwa. Zarządzenia Ministra Przemysłu nr 26/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 roku, na podstawie przepisów art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, art. 57 ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy, utworzono

przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w W.. Organ założycielski przydzielił temu przedsiębiorstwu składniki mienia powstałego w wyniku podziału pod nazwą: (...) w P. zgodnie z ustaleniami komisji powołanej w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 roku w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady Ministrów (Dz. U. 1988, nr 18, poz. 122).

Dowód: odpis zarządzenia nr 26/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku – k. 34-37.

Zarządzeniem Nr 197/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w W. i przekształcenia tego przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Na mocy tego zarządzenia nowopowstała spółka pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna w W. wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w W., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) Spółkę Akcyjną w W.. Przedmiotowa urządzenia energetyczne weszły przy tym w skład składników majątkowych przekazywanych do (...) Spółki Akcyjnej.

Dowód: odpis zarządzenia nr 197/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 lipca 1993 roku wraz z załącznikiem – k. 38-40.

Na bazie tego przedsiębiorstwa, aktem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z 20 lipca 1993 r., sporządzonym w oparciu o zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 20 lipca 1993 r., utworzono, więc jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o tej samej nazwie, wpisaną do rejestru handlowego postanowieniem Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z 01 września 1993 roku. Na mocy tego zarządzenia nowopowstała spółka pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna w W. wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w W., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) Spółkę Akcyjną w W.. Zgodnie z treścią zapisów załącznika do tego zarządzenia przedmiotowe urządzenia weszły w skład składników majątkowych przekazywanych do (...) Spółki Akcyjnej.

Po powstaniu na terenie kraju w wyniku przekształceń przedsiębiorstw państwowych innych przedsiębiorstw energetycznych, najczęściej w formie spółek prawa handlowego, które następnie na przestrzeni kolejnych lat ulegały przekształceniom w oparciu o przepisy kodeksu spółek handlowych (np. poprzez przejęcie, połączenie czy też podzielenie danych spółek) w ramach tych przekształceń następowało przejmowanie lub też wydzielanie przez poszczególne podmioty majątku nowotworzonych spółek.

W 2004 roku w wyniku połączenia spółek prawa handlowego, stanowiących własność Skarbu Państwa, m.in. Zakładu (...) Spółka Akcyjna, (...) Spółka Akcyjna, która następnie podlegała kolejnym przekształceniom obecnym następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej - jest uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna w K..

Dowód:

- odpis zarządzenia nr 197/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 lipca 1993 roku wraz z załącznikiem – k. 38-40;
- odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu Wydziału VI Gospodarczego z dnia 01 września 1993 roku w sprawie sygn. akt VI Ns rej H 919/93 -k. 41;
- odpis aktualny z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego uczestnika postępowania – k. 56-60.

Wnioskodawczyni postanowiła porozumieć się z uczestnikiem postępowania w celu uregulowania sytuacji prawnej przebiegającej przez jej działki gruntu urządzeń energetycznych. W tym też celu pismem z dnia 27 lipca 2011 r. wezwwała uczestniczkę postępowania do polubownego załatwienia sprawy przez wypłatę na jej rzecz wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntu, podpisania umowy regulującej korzystanie z nieruchomości oraz wypłaty odszkodowania z tytułu utraty wartości gruntu - w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

W odpowiedzi na to wezwanie uczestniczka postępowania oświadczyła, że na podstawie art. 292 k.c. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową, odpowiadającą aktualnie treści służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.) dla spornego obiektu elektroenergetycznego, ponieważ przez dłuższy czas korzysta z trwałych i widocznych urządzeń. Jednocześnie poinformowała wnioskodawczynię, że przez jej działkę gruntu nr (...) przebiegają urządzenia infrastruktury energetycznej w postaci: linii kablowej niskiego napięcia (K-4), będącej własnością odbiorcy, linii kablowych niskiego napięcia (K-1, K-2, K-3), których ostatni remont kapitalny przeprowadzony został w latach 80-tych ubiegłego stulecia oraz napowietrznej linii wysokiego napięcia S.217/S.218, która została oddana do eksploatacji w latach 60-tych ubiegłego stulecia. Dodała, że na jej działce oznaczonej nr (...) posadowiona jest stacja transformatorowa R.616-11, której remont bieżący przeprowadzony został w latach 70-tych ubiegłego stulecia.

Dowód:

- kserokopia wezwania do polubownego załatwienia sprawy z dnia 27 lipca 2011 r. – k. 10;
- kserokopia pisma (...) Spółki Akcyjnej do pełnomocnika wnioskodawczyni z dnia 26 sierpnia 2011 r. – k. 11

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie jest zasadny i nie może zostać uwzględniony.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wystąpiła o ustanowienie opisanej dokładnie w żądaniu wniosku służebności przesyłu, natomiast uczestniczka postępowania zarzuciła, iż w tym zakresie zasiedziała służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Kluczowe, więc znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy miało ustalenie, czy podniesiony zarzut jest zasadny. W takim bowiem przypadku wniosek nie mógłby zostać uwzględniony, gdyż uczestnicze postępowania przysługuje już służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu.

W orzecnictwie obecnie ugruntowany jest pogląd, iż służebność przesyłu bądź też służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu mogą być nabyte przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia. Zgodnie, bowiem z przepisami art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym w takim wypadku stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Wedle natomiast przepisu art. 352 § 1 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Warunkiem zasiedzenia tego rodzaju służebności jest, więc korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia. Nie trzeba dowodzić, że urządzenia zainstalowane przez przedsiębiorcę przesyłowego na cudzym gruncie spełniają wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Nie ma, zatem przeszkód do uznania przedsiębiorcy przesyłowego, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tych służebności, a nie ma tytułu prawnego do władania przedmiotową nieruchomością, za posiadacza takich służebności. Co istotne judykatura dopuszczała taką możliwość jeszcze przed nowelizacją Kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 roku, Nr 116, poz. 731), która z dniem 03 sierpnia 2008 roku wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu. Przyjmowano wówczas, bowiem możliwość zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 roku, II CSK 626/12, LEX nr 1341262; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 roku, II CSK 389/08, LEX nr 484715; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 07 października 2008 roku, III CZP 89/08, LEX nr 458125; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 08 września 2006 roku, II CSK 112/06, LEX nr 193240). W konsekwencji, w odniesieniu do tego rodzaju służebności należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 03 sierpnia 2008 roku oraz służebność przesyłu. Oba prawa mają analogiczną treść oraz pełnią takie same funkcje, co jednak nie oznacza, że można je utożsamiać. Odmierna jest, bowiem ich podstawa prawna. W pierwszym przypadku są to przepisy art. 145 k.c. i art. 292 k.c., a w drugim przepisy art. 305¹-305⁴ k.c. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III

CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 roku, IV CSK 30/13, LEX nr 1389012).

W odniesieniu do konstrukcji służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu należy wskazać, że zgodnie z konstytucyjną zasadą podziału władzy (art. 10 Konstytucji), sądy i trybunały powołane są do stosowania prawa stanowionego przez władzę ustawodawczą, działając na podstawie Konstytucji oraz ustaw (art. 178 ust. 1 Konstytucji). Wykształcona przez praktykę konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała, więc ze swej natury charakter interpretacyjny. Jej celem i rezultatem było ustalenie treści norm prawnych wyrażonych w przepisach o służebnościach gruntowych w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi. Biorąc pod uwagę konstytucyjne kompetencje władzy sądowniczej, opisana praktyka miała charakter rekonstrukcyjny, nie polegała zaś, co nie wymaga szerszego wyjaśnienia, na tworzeniu prawa. Z perspektywy systemu prawa wprowadzenie przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. oznaczało, więc przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących unormowań i nie wiązało się z wprowadzeniem norm prawnych, odbiegających znacznie od norm obowiązujących wcześniej w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 roku, II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Nie ma przy tym mowy, aby przyjęta w tym zakresie interpretacja obowiązujących przed wprowadzeniem instytucji służebności przesyłu przepisów art. 285 k.c. była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający. Należy, bowiem wskazać, że w pełni odpowiada ona literalnemu brzmieniu przepisu art. 285 § 1 k.c., gdyż służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu mieści się w zakresie uprawnień i obowiązków stron opisanego w tym przepisie stosunku prawnego. Jedyny problem interpretacyjny dotyczył tego, że w przypadku opisywanego rodzaju służebności nie była wyraźnie wyodrębniona nieruchomości władnąca. W orzecznictwie i doktrynie słusznie jednak zauważono, że w skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodzi zarówno nieruchomości, jak i sieci oraz inne urządzenia przesyłowe, a sieci przesyłowe stanowią składnik przedsiębiorstwa i stają się elementem połączonego z nim systemu, mają więc funkcjonalny związek z innymi urządzeniami tej samej sieci, posadowionymi na innej nieruchomości, bez względu na jej usadowienie względem nieruchomości obciążonej. W związku z tym przyjęto, że właśnie ten funkcjonalny związek urządzeń przesyłowych z siecią przesyłową, wchodzącą w skład przedsiębiorstwa, a tym samym z nieruchomością wchodzącą również w skład przedsiębiorstwa, pozwala na stosowanie przepisów art. 285 k.c. do ustanowienia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego, bez potrzeby wskazywania i określania nieruchomości władnącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2013 roku, V CSK 321/12, LEX nr 1381040).

Należy jednocześnie podkreślić, że zakres ograniczenia prawa własności na podstawie zarówno służebności przesyłu, jak i służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu jest taki sam. Każda z tych instytucji spełnia przy tym wymagania proporcjonalności wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Wskazane rozwiązania opierają się, bowiem na ograniczeniu zakresu konstytucyjnej ochrony prawa własności (art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji) w zakresie koniecznym dla ochrony praw innego podmiotu (przedsiębiorcy przesyłowego), równocześnie zaś wprowadzenie instytucji służebności przesyłu nie pociąga za sobą naruszenia zaufania do przewidywalności działań ustawodawcy, który jedynie w ten sposób uszczegółowił swoją wcześniejszą regulację wyinterpretowaną z obowiązujących wcześniej przepisów, co do służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139).

Koncepcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu odpowiada także wymaganiom wynikającym z art. 2 Konstytucji. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że nie narusza ona zasady niedziałania prawa wstecz, wyprowadzanej z tego przepisu w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz wyrażonej w przepisie art. 3 k.c. Należy pamiętać, że celem tej zasady jest ochrona podmiotów prawa przed skutkami nieprzewidywalnych działań ustawodawcy. Równocześnie wskazana zasada powinna być odczytywana zarówno w kontekście treści i celu ocenianego przepisu, jak i szerszego kontekstu norm konstytucyjnych. Innymi słowy, stwierdzenie, że dany przepis ma charakter retroaktywny, zawsze wymaga wzięcia pod uwagę jednostkowych uwarunkowań, jakie wiążą się z nim w systemie prawa. Biorąc pod uwagę, że wejście w życie przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. nie spowodowało istotnych zmian w sferze prawnej właścicieli nieruchomości, na których zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, sytuacja ta

nie mogłaby być porównywana ze skutkami wprowadzenia nowego prawa rzeczowego. Z tej przyczyny traktowanie instytucji służebności przesyłu jako nowego prawa w rozumieniu zasady niedziałania prawa wstecz, jest za daleko idące, biorąc pod uwagę funkcjonowanie na podstawie poprzedniego stanu prawnego konstrukcji służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139).

Warto też zauważyć, że wykładnia przepisów art. 285 k.c. w przedmiocie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz dopuszczenie możliwości jej zasiedzenia nie powodowały, że ochrona prawa własności była iluzoryczna. Korzystanie, bowiem z urządzenia przesyłowego znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela, jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi, wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich praw, zwłaszcza służebności gruntowych. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań usprawiedliwia usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego przez obciążenie nieruchomości służebnością. Skoro, bowiem właściciel nieruchomości przez długi okres nie korzysta z odpowiedniej ochrony swojego prawa, to musi się liczyć z możliwością ograniczenia jego uprawnień. Jeżeli więc wcześniej nie dbał o swoje interesy w tym zakresie, to nie może obecnie powoływać się na fakt, że nie może skorzystać z instytucji służebności przesyłu w wyniku zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Swoją bezczynnością sam do tego doprowadził. Przeciętny obywatel zawsze zdaje sobie sprawę z tego, że tolerowanie ingerencji osób trzecich w jego prawo własności, musi w perspektywie czasu rodzić ograniczenia tego prawa i w związku z tym powinien dbać o zapobieżenie takiej sytuacji.

Oznacza to, że zarówno konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i dopuszczalność jej zasiedzenia mają podstawy w ustawie, a przy tym nie zachodzi sprzeczność tej instytucji prawnej z Konstytucją.

Jak wskazano już powyżej przepis art. 292 k.c. stanowi, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym w takim wypadku stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Wedle natomiast przepisów art. 172 k.c., w ich pierwotnym brzmieniu, posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), a po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Przepis ten został zmieniony w dniu 01 października 1990 r., na mocy przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. z 1990 roku, Nr 55, poz. 321 z późn. zm.), kiedy to wydłużono termin zasiedzenia w przypadku posiadacza, który uzyskał posiadanie w dobrej wierze, do dwudziestu lat, natomiast w pozostałych wypadkach do trzydziestu lat. Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z przepisem art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy, a dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Oznacza to, że do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, czyli dniem 01 października 1990 roku mają zastosowanie dziesięcioletnie i dwudziestoletnie okresy posiadania, przewidziane w przepisach art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 1993 roku, II CRN 89/93, LEX nr 110583).

W pierwszym rzędzie należy w związku z tym ustalić, czy uczestniczka postępowania była posiadaczem służebności w dobrej czy w złej wierze. W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób przyjąć, że poprzednicy prawni uczestniczki postępowania pozostawali w usprawiedliwionym przekonaniu, iż przysługiwało im prawo do użytkowania działki stanowiącej obecnie własność wnioskodawczyni w zakresie odpowiadającym służebności. Stąd też, uczestniczka postępowania nie dysponując tytułem upoważniającym jej poprzedników prawnych do korzystania w zakresie służebności z nieruchomości wnioskodawczyni, nie może być uznana za pozostającą w dobrej wierze. W tym przypadku poprzednik prawny uczestniczki postępowania czyli Skarb Państwa wszedł w posiadanie tej służebności w złej wierze.

W rozpoznawanej sprawie nie ma wątpliwości, że nad działką nr (...) stanowiącej własność wnioskodawczyni znajdują się przewody dwutorowej linii napowietrznej S-217/281. Z kolei na działce nr (...) zlokalizowana jest parterowa

murowana stacja transformatorowa 20/0,4 kV o numerze ruchowym R-616-11 zasilanej po stronie 20 kV linią kablową. Kabel 20 kV prowadzony jest przy tym przez obie działki wnioskodawczynie. Ponadto we wspólnym wykopie z kablem 20 kV prowadzone są kable niskiego napięcia K-1, K-2 i K-3 do zasilania stacji transformatorowej R-616-11. Dwutorowa linia 110 kV S-217/281 relacji Ś. - P. została przy tym wybudowana w 1961 roku. W dniu 02 czerwca 1961 roku, została oddana do eksploatacji. Drugi tor tej linii został natomiast wybudowany w 1963 roku, przy czym odbiór końcowy miał miejsce w dniu 31 sierpnia 1965 roku. Kabel zasilający stację transformatorową został zaś ułożony wraz z wybudowaną stacją transformatorową w 1967 roku. Znamienne przy tym jest to, że w dniu 29 grudnia 1976 roku potwierdzono przyjęcie do użytkowania tej dwutorowej linii oraz stacji transformatorowej przez ówczesny Zakład (...). Linia i stacja zostały zaewidencjonowane i przyjęte na stan przedsiębiorstwa energetycznego jako środek trwałe. Uznać, zatem należało, że data 29 grudnia 1976 roku stanowi najpóźniejszą datę początkową biegu terminu zasiedzenia służebności, albowiem od tego momentu poprzednicy prawni uczestniczki postępowania, w tym Skarb Państwa, je eksploatowali i konserwowali, a tym samym posiadali.

W przedmiotowej sprawie przedsiębiorstwo państwowe przed dniem 01 lutego 1989 roku wykonywało władztwo mogące doprowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej, choć na rzecz jednolitego funduszu władzy państwowej, a po 01 lutego 1989 roku dla siebie we własnym imieniu. Zaliczenie posiadania poprzednika (w tym wypadku Skarbu Państwa) jest możliwe, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, tak jak w tym przypadku. Osoba prawna, która przed dniem 01 lutego 1989 roku miała status państwowej osoby prawnej i nie mogła nabyć (też w wyniku zasiedzenia) własności nieruchomości Skarbu Państwa, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tej dacie zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa przed dniem 01 lutego 1989 roku, jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania” (postanowienie SN z 9 lutego 2012 r. III CZP 93/11). Nie ulega wątpliwości, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, było posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i mogło prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że osoba prawna, która przed dniem 01 lutego 1989 roku, mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 01 lutego 1989 roku doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 01 lutego 1989 roku korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im, podobnie jak art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych (między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/05, z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/08, z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15 i z dnia 10 grudnia 2010 r. III CZP 108/10 niepubl. oraz wyroki z dnia 8 czerwca 2005 r. V CSK 680/04 i z 31 maja 2006 r. IV CSK 149/05 niepubl.). Uczestniczka postępowania zgodnie z art. 176 k.c. wykazała, że po 01 lutego 1989 roku nastąpiło przeniesienie na nią posiadania służebności przez Skarb Państwa. Sąd zważył, że uczestniczka postępowania mogła doliczyć do okresu biegu terminu zasiedzenia służebności okres samoistnego posiadania służebności przez poprzednika prawnego, będącego przedsiębiorstwem państwowym.

W niniejszej sprawie zostały spełnione, zatem wszystkie przesłanki wynikające z treści art. 292 k.c., a w tym okresie nie nastąpiło przerwanie 30-letniego biegu terminu zasiedzenia, wobec czego Sąd uznał, że najpóźniej z dniem 29 grudnia 2006 roku, uczestniczka postępowania nabyła służebność gruntową o treści odpowiadające służebności przesyłu, albowiem uczestniczka postępowania udowodniła, iż w tej dacie 30 lat wcześniej przedmiotowe urządzenia przesyłowe były eksploatowane. Wnioskodawczynie przed upływem okresu zasiedzenia nie wniosła powództwa o wynagrodzenie za wykonywanie służebności gruntowej, a zatem nie przerwała zasiedzenia służebności na zasadzie nieodpłatności. Przesądowe wezwanie do ustanowienia służebności i do wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości zostało, bowiem zgłoszone dopiero dnia 27 lipca 2011 roku.

Skoro natomiast uczestniczka postępowania przejęła wskazaną służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to nie jest możliwe ustanowienie żądanej we wniosku służebności przesyłu, co skutkuje oddaleniem wniosku.

Z tych względów, na podstawie wskazanych przepisów, należało orzec jak w punkcie I sentencji.

Mając zaś na uwadze, że interesy uczestników postępowania w niniejszej sprawie były sprzeczne, a wniosek wnioskodawczyni został w całości oddalony, Sąd obciążył ją obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania na rzecz uczestniczki postępowania stosownie do przepisu art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. Wedle, bowiem tego przepisu, jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. W świetle przepisów art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., do kosztów postępowania poniesionych w rozpoznawanej sprawie przez uczestniczkę postępowania i podlegających zwrotowi należało zaliczyć wynagrodzenie jej pełnomocnika w kwocie 240,00 zł (§ 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) i opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł, co daje łącznie kwotę 257,00 zł.

W tych okolicznościach, na podstawie przytoczonych przepisów, orzeczono jak w punkcie II sentencji.

Skarb Państwa w niniejszej sprawie poniósł tymczasowo część wydatków na wynagrodzenie biegłego sądowego w kwocie 1 084,82 zł, przy czym wnioskodawczyni nie była zwolniona od uiszczenia tej części kosztów sądowych. Stosownie zaś do przepisów art. 113 ust. 1 i 2 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych, wydatkami tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży strony, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, czyli w tym przypadku przepisu art. 520 § 3 k.p.c. Z podanych powyżej względów wskazanymi wydatkami należało obciążyć wnioskodawczynię jako osobę, której wnioski zostały w całości oddalone.

Dlatego też, w oparciu o wskazane przepisy, orzeczono jak w punkcie III postanowienia.